

Toekomstvisie 2016 - 2020

WAGENINGEN 45
NATIONAAL COMITÉ HERDENKING CAPITULATIES

Toekomstvisie NCHC Wageningen45

(1 juli 2014)

De missie van het NCHC Wageningen45 (vanaf nu: Wageningen45) is bij de fusie per 1 januari 2014 als volgt geformuleerd:

“Het NCHC, Platform voor Vrede en Vrijheid, heeft ten doel: herdenken van de capitulaties en vieren van de verkregen vrijheid. Aandacht te vragen voor de wereldwijde vraagstukken van Vrede, Vrijheid en Veiligheid vanuit Wageningen, Stad der Bevrijding.”

In deze toekomstvisie wil het bestuur voor de komende jaren vastleggen waar de accenten in het beleid zullen liggen en welke doelstellingen de organisatie tussen 2015 en 2020 wil realiseren. Dat is nodig: er is door het samengaan van het Nationaal Comité Herdenking Capitulaties 1945 Wageningen (NCHC), het Comité 4 en 5 mei Wageningen (C45W) en de stichting Nationaal Erfgoed "Hotel de Wereld" (NEW) een nieuwe situatie ontstaan. Daarom vereist de komende periode een bezinning op doel en wezen van Wageningen45, een heroriëntatie, een herformulering van de prioriteiten, waarbij voorop staat dat de behoefte om de bevrijding van Nederland en de vrijheid die ons land sindsdien geniet te vieren, alleen maar lijkt toe te nemen

Wageningen45 wil de bestaande activiteiten, die de laatste jaren uiterst succesvol zijn verlopen (met 130.000 bezoekers op 4/5 mei 2014), handhaven en waar mogelijk op een hoger peil brengen, maar wil zich voor de komende vijf jaar op drie punten speciaal concentreren:

- het vieren van de bevrijding van Nederland, met een speciaal accent op eerbetoon aan de krijgsmachten die die bevrijding tot stand brachten;
- het verspreiden van kennis omtrent de capitulaties en de bevrijding van Nederlands grondgebied en omtrent het belang van handhaving van vrede, vrijheid en veiligheid, via het instellen en tot bloei laten komen van een Kenniscentrum Wageningen45;
- het markeren van de centrale plaats die Hotel De Wereld in de herdenking en viering inneemt, lokaal, nationaal en internationaal.

Vieren Van De Bevrijding

De viering in de Stad der Bevrijding heeft zich een centrale plaats verworven in de ontwikkeling van 5 mei, Bevrijdingsdag, in Nederland. Sinds 1948 wordt in Wageningen het Bevrijdingsvuur ontstoken, en door heel Nederland verspreid, als symbool voor de bevrijding. De plechtigheid rond het Bevrijdingsvuur is een soort plechtanker van Wageningen45, dat een centrale plaats moet behouden in alle activiteiten.

Sinds 1955 viert Nederland zijn bevrijding met een defilé van de strijdkrachten, vaak in aanwezigheid van leden van het koninklijk huis, in een volgepakt, feestelijk Wageningen.

Aanvankelijk waren het vooral de bevrijders zelf die terugkeerden naar de plek waar de capitulatie tot stand kwam, gaandeweg maakten de meesten plaats voor actief dienende traditiehandhavers van de eenheden die in 1945 betrokken waren bij de bevrijding. Daarbij voegden zich in toenemende mate Nederlandse troepen, als partners en begeleiders van de eenheden die destijds meevochten. Dat accent op de rol van de krijgsmacht wil Wageningen45 in de komende jaren versterken. De feestelijkheden in Wageningen horen in het teken te staan van eerbetoon en dankbaarheid jegens de bevrijders van 1945. Die doelstelling heeft ook een inhoudelijke, principiële kant.

Vrijheid is niet vanzelfsprekend; recente conflicten bewijzen dat opnieuw. Niet voor niets heeft Nederland de taken van de krijgsmacht in de grondwet opgenomen, ook de bijdragen aan de internationale rechtsorde. Het is van groot belang dat daar op 5 mei speciale aandacht op wordt geconcentreerd. Deze aandacht krijgt in Wageningen niet alleen vorm tijdens het bevrijdingsdefilé maar ook door presentaties van de krijgsmachtdelen op de Dreijen, het start- en eindpunt van het bevrijdingsdefilé. Daar moet de rol van de krijgsmacht voor het verkrijgen en behoud van vrijheid, in verleden, heden en toekomst centraal staan. Bovendien zullen vooral de internationale aspecten van die rol zijn terug te vinden in de educatieve elementen van het Bevrijdingsfestival.

Wageningen45 wil in de toekomst aan het internationale karakter van de viering van Bevrijdingsdag nog een extra impuls geven. Sinds de jaren tachtig herdenken we op 5 mei de capitulaties, meervoud, dus ook die van Japan op het Amerikaanse oorlogsschip Missouri, op 2 september 1945, in de baai van Tokio. Daar is tot dusver niet veel van te merken. Wageningen45 wil het einde van de Tweede Wereldoorlog in het Verre Oosten markeren door vertegenwoordigers van de landen, die de capitulatie van Japan mede hebben ondertekend, maar die niet in Europa meestreden, voortaan ook uit te nodigen op 5 mei in Wageningen.

Dan zou dan om drie landen gaan: China, Australië en Nieuw Zeeland. China neemt daarin een andere positie in dan de andere twee: China behoorde met de VS, het Verenigd Koninkrijk en de Sovjet-Unie tot de landen die formeel verdragspartner waren. Daarnaast tekenden vijf andere landen mee, die ook in oorlog met Japan waren: Australië, Canada, Frankrijk, Nederland en Nieuw-Zeeland.

Wageningen45 hecht eraan erkentelijkheid te betuigen aan alle landen die met de inzet van hun militairen offers gebracht hebben voor de bevrijding van Nederland en zijn overzeese gebiedsdelen van destijds. Het mede uitnodigen van China, Australië en Nieuw-Zeeland verbreedt die erkentelijkheid nadrukkelijk tot de oorlog overzee.

Het Bevrijdingsfestival

Toch is het militaire aspect niet het enige van de 5 meiviering in Wageningen; het festival dat zich later op de dag ontrolt, speelt ook een voorname rol. Het trekt bijzonder veel jongeren aan, het raakt die jongeren ook echt, en het is een uiterst geschikte manier om grote groepen te interesseren voor de betekenis van vrijheid en voor het belang die vrijheid in ere te houden en er zonodig voor te vechten.

Wageningen45 wil het bevrijdingsfestival in de toekomst meer inhoudelijke accenten geven dan thans het geval is. We zouden kunnen streven naar een extra informatieve laag in het al bestaande pakket. Het Lowlandfestival kan daarbij als voorbeeld dienen: dat biedt een breed programma met allerlei informatieve en educatieve elementen, waarin prominenten uit de samenleving hun kennis en ervaring delen met jongeren. Daardoor ontstaat een elegante mix van viering en verdieping. Zo kan de door velen geconstateerde kloof tussen het bezinnende karakter van 4 mei en het popfestival-achtige karakter van 5 mei enigszins worden overbrugd. Wageningen45 wil de komende jaren die richting verder gaan verkennen en invullen.

Herdenken

De Dodenherdenking op 4 mei trekt in het hele land steeds meer belangstellenden, ook bij de jongere Nederlanders. Dat bewijst dat de herinnering aan de oorlog nog altijd zeer levendig is, ook nu het aantal mensen dat uit eigen herinnering over de bezettingsperiode kan getuigen sterk terugloopt. Nieuwe verhalen, verteld met nieuwe, betere middelen, blijven de generaties boeien. Alle voorspellingen dat de tweede wereldoorlog spoedig uit de belangstelling zou verdwijnen hebben ernaast gezeten.

Het ligt niet voor de hand om onder deze omstandigheden de inrichting van de 4 mei-herdenking ingrijpend te wijzigen, ook niet in Wageningen. Het bestuur van Wageningen45 stelt zich voor de komende jaren dan ook ten doel de herdenkingsplechtigheden intact te houden. Hooguit zou de kennis over de lokale gebeurtenissen, vooral in de laatste weken van de bezetting, kunnen worden verdiept en breder worden verbreid. In heel Nederland wordt de kennis over, de belangstelling voor en de studie naar lokale bezettingsgeschiedenis intensiever. Het stimuleren daarvan zou heel goed in het takenpakket van een Kenniscentrum kunnen passen; die ontwikkeling is bij veel oorlogs- en verzetsmusea in het land waar te nemen.

Ten aanzien van de breedte van de herdenking van slachtoffers is het raadzaam af te wachten wat het Nationaal Comité 4 en 5 mei zal concluderen uit de raadplegingen die onlangs zijn gedaan.

Wageningen45 heeft op het punt van herdenken daarnaast nog een unieke taak: op 5 mei worden hier de geallieerde slachtoffers van de bevrijdingsstrijd in Nederland herdacht en het spreekt vanzelf dat dat aspect gehandhaafd blijft.

Agenderen

Wageningen45 wil in de komende jaren een duidelijk accent leggen op het agenderen van vrede en vrijheid. Daarbij is hotel De Wereld, de plaats van de capitulatie-onderhandelingen, symbool en centraal uitgangspunt tegelijk. Die “*lieu de mémoire*” van internationale betekenis zal de komende tijd in toenemende mate in de belangstelling staan. Nu al komen er geregeld groepen belangstellenden maar ook individuele bezoekers de plek bekijken, maar er zijn geen mogelijkheden ze daar adequaat te verwelkomen en te informeren. Straks zal dat vermoedelijk echt problematisch worden als Wageningen, en dus hotel De Wereld, een wezenlijk onderdeel wordt van de Liberation Route.

Het is van belang de komende jaren, in nauw overleg en samenwerking met de gemeente Wageningen en met museum De Casteelse Poort, een oplossing te vinden voor dat probleem. Het liefst binnen de muren van Hotel De Wereld, dat nu eenmaal ‘de fascinatie van de plek’ biedt. Maar anders toch in een ruimte in de onmiddellijke omgeving. Dat hoeft geen omvangrijk historisch museum te zijn, maar wel een plek waar de documenten en de foto’s getoond kunnen worden en waar belangstellenden de historische filmbeelden van de capitulatiebesprekingen (en ook die van de capitulatie van Japan op de Missouri) in hun context kunnen bekijken. Op termijn lijkt het complex van de voormalige bibliotheek en de Aula van de Landbouwhogeschool daarvoor de ideale lokatie – ook een relevante *lieu de mémoire* omdat in de Aula immers de ondertekening van de capitulatie plaats vond. Site-ontwikkeling wordt een van de belangrijkste en urgentste opgaven waarvoor Wageningen45 zich de komende jaren gesteld ziet.

Zo’n accommodatie zou tevens de vestigingsplaats kunnen zijn van een Kenniscentrum Wageningen45. Zo’n instituut zou het kloppend hart moeten worden van de agenderingsactiviteiten van Wageningen45. Daar bestaan er al heel wat van:

- Het Nationaal Vrijheidsdebat, dat steeds in het kader van de 5 mei-herdenking plaats vindt, en dat door zijn inhoudelijk hoge niveau bezig is een nationaal instituut te worden;
- Andere symposia en conferenties, zoals het symposium op de Internationale Dag van de Vrede, een internationale Peace Conference en een college tour;
- Centraal punt in de activiteiten zijn de Wereld-lezingen, ongeveer tien per jaar, waarbij gerenommeerde sprekers ingaan op ontwikkelingen op het gebied van vrede, vrijheid, veiligheid en mensenrechten in de wereld;
- Daarnaast nog andere lezingen en voordrachten zoals de Vrijheidslezing Vrijheidsvuur (19 september), en de Vrijheidslezing Wageningen (eind april);
- Educatieve activiteiten zoals het scholenproject ‘De Democratiefabriek’ (basisonderwijs), een Debattoernooi ‘Battle for Freedom’ (middelbare scholieren), adoptieceremonies van monumenten en een *serious game* over vrede en vrijheid;
- De jaarlijkse herdenkingsbijeenkomst in de Johannes de Doperkerk op 5 mei, waarin een prominente spreker een actuele beschouwing houdt over het thema van internationale vrede en veiligheid.

Het toekomstig Kenniscentrum zou inhoud moeten geven aan de inhoudelijke verdieping van het Bevrijdingsfestival, zoals in de vorige paragraaf uiteengezet. In de nabije toekomst zou het Kenniscentrum voorts bouwstenen kunnen aanleveren voor de weg waarlangs zich het proces van vreedzaam samenleven met de voormalige agressoren zou kunnen ontwikkelen; dat is een gevoelig proces dat op sommige gebieden al heel ver gevorderd is, maar op andere nog helemaal niet. Streven naar vreedzaam samenleven met voormalige agressoren is voor Wageningen45 een relevante doelstelling.

Op termijn zou ook te denken zijn aan een bijzondere leerstoel, op een nader te definiëren terrein dat verwant is aan de thematiek van vrede en veiligheid, onder te brengen in het Kenniscentrum Wageningen45.

Het is evident dat Wageningen45 een grote stap zal moeten maken in het ontwikkelen en verbeteren van de digitale informatie over de capitulaties en over alle activiteiten op het gebied van agendering en educatie.

Het lijkt ons van het grootste belang al deze activiteiten te bundelen in een Kenniscentrum, dat nauw samenwerkt en in dezelfde accommodatie functioneert als het projectbureau. Dat bureau is en blijft de machinekamer van Wageningen45. Het zal in alle genoemde activiteiten een belangrijke stuwende rol blijven vervullen, en het zal ook het dynamische beeld van Wageningen45 in de komende jaren moeten representeren.

Samenwerken

Wageningen45 realiseert zich terdege dat er in deze sector voor autonoom opererende stand-alone-organisaties weinig toekomst is. We leven in een netwerksamenleving en de nieuwe organisatie staat daar middenin en werkt op allerlei gebieden nauw samen met allerlei partners. Er zijn al veel contacten die de komende tijd verder zullen worden uitgebouwd. Een aantal voorbeelden:

Wageningen Universiteit

Van oudsher zijn er talloze contacten tussen de universiteit en de diverse organisaties die zich met de herdenking en viering bezighielden. De relaties zijn nog altijd hecht en intensief, op alle niveaus, ook via de inzet van studenten als vrijwilligers. Wageningen45 streeft ernaar die betrekkingen vast te houden en waar mogelijk te intensiveren.

European Network of Places of Peace

Het oude C45W was *founding member* van het European Network of Places of Peace (ENPP). Met andere partners in Europa werken we aan versteviging van het netwerk. In 2014 is er een General Annual Meeting gepland en treffen we voorbereidingen voor European Peace Routes.

Stichting Liberation Route Europe

De Stichting Liberation Route Europe (SLRE) zet zich in om het Tweede Wereldoorlog Erfgoed in Gelderland onder de aandacht te brengen. De Liberation Route volgt het pad dat de geallieerden aflegden tijdens de bevrijding van Europa.

Vrijheidsmuseum WOII

Het NCHC werkt waar nodig en mogelijk mee aan de ontwikkeling van het beoogde Vrijheidsmuseum WOII.

Project Bevrijdingstoerisme

Het project Bevrijdingstoerisme is een samenwerkingverband met de gemeenten Ede, Wageningen, Rhenen en Renkum; het wordt ondersteund door de provincie Gelderland. De partners aan verschillende werken aan activiteiten die regio-overstijgend zijn:

- Opzetten van een Peace University om kennis op het gebied van vrede, vrijheid en veiligheid uit te wisselen (WUR Leerstoel Disaster Management, NEW, VN, Ministerie van Buitenlandse Zaken, Centre for Development Innovation, UPEACE, NCDO);
- Opzetten van een jaarprogramma Debat en Dialoog op het gebied van Vrede, vrijheid en veiligheid (in de zin van *human security*);
- Promotie van uitwisseling van jongeren in 2015 in het kader van '70 jaar leven in vrijheid'.

Tot Slot

Wij realiseren ons dat deze toekomstvisie van het Wageningen45 heel veel activiteiten en plannen bevat. We zijn ambitieus, we zien dat er veel te doen valt om de missie te volbrengen. Maar we zijn ook realistisch genoeg om te beseffen dat niet alles tegelijk uitvoerbaar is, en dat financiële beperkingen onze ambities zullen begrenzen.

Wij realiseren ons ook dat we over tal van aspecten heel intensief met onze partners moeten overleggen: met het ministerie van Defensie, met de Wageningen Universiteit, en vooraleerst met de gemeente Wageningen. We moeten ons realiseren dat de stad, de inwoners, de talloze vrijwilligers, de stadsbestuurders en sponsors allemaal samen met Wageningen45 het fundament vormen waarop we onze toekomstige activiteiten baseren. Dat vergt een gepaste combinatie van realisme en begrip voor elkaar.

Maar voor een levendige organisatie als Wageningen45 is het van belang een paar stippen op de horizon te zetten. In deze tijd gaan de ontwikkelingen steeds sneller en het is van belang te beseffen dat die stippen wel eens onverwacht dichterbij zouden kunnen komen.

Wageningen, juni 2014,
Werkgroep Toekomstvisie